

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ನಾಯೀಕತೆ,
ಜೈಸಿದ ನಾಯಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ
ರುದ್ರಮುನಿ ಹೆಚ್.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18471219>

ABSTRACT:

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಟಕಕಾರರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು ಒಬ್ಬರು. ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ವಾಸ್ತವತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವಂತಹ ಅಪರೂಪದ ಬರಹಗಾರರವರು. ನವ್ಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಕಂಬಾರರಿಗೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇವರ ನಾಟಕಗಳು ರಂಗಭೂಮಿಗೂ ಕಾಲಿಟ್ಟು, ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕ್ಷಿ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ನಾಟಕ. ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತರ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಈ ನಾಟಕವು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಂಡಿತ್ತು. ನಾಟಕವು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮವೂ ಹೌದು ಮತ್ತು ಶ್ರವ್ಯಮಾಧ್ಯಮವೂ ಹೌದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾಟಕವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿರುವುದು ಜನಪದದ ನೆಲೆಗಳು, ದೇಶೀತನದ ಹುಡುಕಾಟ, ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಂತಹ ಸಮಾಜ ವಿರೋಧಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕರಾಳ ರೂಪ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳು. ನಮ್ಮ ಈ ಲೇಖನವು ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಾದ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ನಾಯೀಕತೆ ಮತ್ತು ಜೈಸಿದ ನಾಯಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ರಾಜಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ರಾಜಕಾರಣವೂ ಒಂದು. ತಲತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಪುರುಷನು ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಬಲದಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ವಿಫಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದವಳು ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣು.

KEYWORDS:

ಪ್ರಭುತ್ವ, ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಭೂಮಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆ, ನಿಂಗಿ, ಶಾರಿ, ಚೆನ್ನಿ, ಮೌಡ್ಯ, ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಭೂಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ಬರೆಯುವುದು ವಿಶೇಷ. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಇಬ್ಬರೂ ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಸಂಕೇತಗಳು. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಒಡೆತನವೂ ಪುರುಷಕೇಂದ್ರಿತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಭೂಮಿ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ತಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತದ್ದು. ಹೆಣ್ಣು ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯ ಪ್ರತೀಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಇವೆರಡೂ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಭೂಮಿಯ ಸಸ್ಯಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯು ಸೃಷ್ಟಿವಿಕಾಸದ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಮೃದ್ಧತೆಯ ಫಲವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಪವಿತ್ರ-ಅಪವಿತ್ರ, ನೈತಿಕ-ಅನೈತಿಕ, ಹಾದರ-ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬ ವೈರುಧ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಡೆದು, ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನರು ಎಂಬ ಸೌಧವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡಿಗಿಲ್ಲದ ಶೀಲದ ಪಾವಿತ್ರತೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಏಕೆ? ಗಂಡಿಗಿಲ್ಲದ ನೈತಿಕತೆಯು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಹೇರಿದ್ದು ಸರಿಯೇ? ಇದೆಲ್ಲವೂ ಪುರುಷಕೇಂದ್ರಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಬಲದಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಬಂಧನೆಗಳು. ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು, ಮೌಢ್ಯಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಇರಬಹುದು. ಇದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಪುರುಷ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಕಂಬಾರರ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಜೀವ ಬಸಣ್ಣ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಇಡೀ ನಾಟಕವನ್ನು ಗೌಡಿಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗೌಡ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಾರಸುದಾರ. ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜಮೀನುಗಳು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ನನ್ನದೆನ್ನುವ ಗರ್ವ ಗೌಡನದು. ಕೆಳಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಗೌಡನ ಕಾಮದ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಊರಿನ ಸೂಳೆಯರ ಮೀಸಲು ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಗೌಡನೇ ಮುಂದು. ಇದು ಗೌಡನ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಒಂದು ಕರಾಳ ಮುಖವೇ ಆಗಿದೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಂಗಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಗೌಡನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕೋಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ: 'ಈ ಊರಿನಾಗ ಇರೋ ಏರಿನೇಲ ಯಾವುದು ನಾ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲ'. ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೊಲ ಅಥವಾ ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಿಂಗಿಯಂತಹ ಗಟ್ಟಿಗಿತ್ತಿ ಹುಡುಗಿಯರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು, "ಸೂರ್ಯನಂಥಾ ಸೂರ್ಯ ಮುಟ್ಟದ ಭೂಮಿ ಈ ಊರಾಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಿದ್ದೈತಿ ತಿಳಕೋ" ಎಂದು ಗೌಡನಿಗೆ ತಿರುಗೇಟು ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ನಿಂಗಿ ಗೌಡನಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗೌಡನ ಅಹಂಕಾರ ಮುರಿಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನು ಗೌಡನದು ನಪುಂಸಕತೆಯ ಕಾಮ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯ. ಇದು ಜೀವವಿರೋಧಿ ಕಾಮ. ಊರು,

ಭೂಮಿ, ಹೆಣ್ಣು, ಅಧಿಕಾರ ಎಲ್ಲದೂ ತನ್ನದಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಹುಂಬುತನ ಗೌಡನದು. ಹತ್ತು ವರ್ಷವಾದರೂ ಗೌಡಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಸಿರನ್ನು ಕಾಣಿಸದ ನಪುಂಸಕತನ ಗೌಡನದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಡಿಯು ಬಸಣ್ಣನ ಮೂಲಕ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವನನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಪುರುಷನ ಅಧಿಕಾರವಾಗಲೀ, ಆಸ್ತಿಯಾಗಲೀ, ಆತನ ಅಂತಸ್ತಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ; ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ತಾಯ್ತನ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುತನದ ಸುಖ. ಗೌಡ ಮತ್ತು ನಿಂಗಿಯಂತಹ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬಂಡಾಯದ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಇತರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. “ಗೌಡ ನಾಟಕದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜ ಬಯಕೆಯಿಂದಾಗಿ ತಾಯಿಯಾಗಲು ವ್ಯಭಿಚಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೂ ಅವಳು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಓದುಗರ ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.”

ನಾಯೀಕತೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾವ್ಕಾರ ಸೋಮಣ್ಣ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ತವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಊರಿನ ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಂಗಿ ಗೌಡನಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿದರೆ, ನಾಯೀಕತೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಾರಿ ಸೋಮಣ್ಣನ ಅಹಂಕಾರ ಮುರಿದು ಪಾಠ ಕಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಶಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೋಮಣ್ಣ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ, ಶಾರಿಯು ಸೋಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ಆತನ ಊಳಿಗದ ಒಡೆತನವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಸಾವ್ಕಾರನ ವಿರುದ್ಧ ನಾಯೀಮಗನನ್ನು ಪ್ರತಿನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಶಕ್ತಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮಾದರಿಯ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಶಾರಿಯು ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾಳೆ. ಸಾವ್ಕಾರ ಸೋಮಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ತನ್ನ ಗಂಡನ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹೂಡುತ್ತಾಳೆ. ಚೆಲುವಿಯ ಗಂಡ ಮಾರುತಿಯ ಜೊತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡಾಯ ಸಾವ್ಕಾರನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬೇಕೆ? ಇದು ಪುರುಷ ಕೇಂದ್ರಿತ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸೂಕ್ತ ಸಂವೇದನೆಯು ನೀಡಿದ ಮರ್ಮಾಘಾತವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಕೈಯೊಳಗಿದ್ದರೂ ಏನೂ ಮಾಡದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. “ಊರ ಹೆಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ತನಗಾಗಿಯೇ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಆಘಾತವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕೆಡಿಸಿದ್ದ ಚೆಲುವಿಯ ಗಂಡ ಮಾರುತಿಯನ್ನು ಯಕಃಶ್ಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ. ಅಂಥವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನೆಂಬುದು ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಾಠವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನಾಳದ ಡೋಂಗಿ ಗಂಡಸಿನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವೆಂಬಂತೆ ನಾಟಕ ದ್ದನಿಸುತ್ತದೆ” ಎನ್ನುವ ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಮಲಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಮಾತು ತುಂಬಾ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ.

ಬೈಸಿದ ನಾಯಕ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಚೆನ್ನಿಯ ಪಾತ್ರವು ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಸೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪುರುಷ ತನ್ನ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಭೀಕರ ಬರಗಾಲ, ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಬಡತನ ಚೆನ್ನಿಯನ್ನು

ಅಸಹಾಯಕಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ದೇಸಾಯಿಯ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ, ದೇಸಾಯಿಯ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉರಿನಿಂಗನು ಹೆಂಡತಿ ಚೆನ್ನಿಯ ಈ ಅಸಹಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಂತು ನೋಡುವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಉರಿನಿಂಗನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಿದ್ಧನಾಯಕನಿಗೂ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಿಗೂ ಸುಳ್ಳು ಸಂಬಂಧದ ಪುಕಾರವನ್ನು ಗುರುವಯ್ಯ ಹಬ್ಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಚೆನ್ನಿ ಸಾಯುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಪುರುಷಕೇಂದ್ರಿತ ದೌರ್ಜನ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹೇಗೆ ಬದುಕಿನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಉರಿನಿಂಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಿಂತ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಗೌರವಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಪುರುಷರಿಗೆ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಅಹಂನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನು ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುವುದು ಇದೇ ರೀತಿ ಅಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತೆಯ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಿಂತ, ರಾಜನಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮಾತು ಪಾಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಗೌರವ ಉಳಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಆಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ! ಹೀಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಾಲದಿಂದ ವಾಸ್ತವದ ಬದುಕಿನವರೆಗೂ ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅವಳ ಬದುಕನ್ನೇ. ಉರಿನಿಂಗನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ನಾಟಕದ ನಾಯಕ ಸಿದ್ಧನಾಯಕನು ವಿಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಗಂಡಸು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.

“ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಜರ್ಜರಿತವಾಯಿತು. ಮೂಲಭೂತ ಆಲೋಚನಾಕ್ರಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಬಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಆ ಪ್ರಬಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಮಹಿಳಾ ಜನಪದ ಲೇಖಕಿ ಗಾಯತ್ರಿ ನಾವಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಮಂಜಸವೇ ಆಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಪಾತ್ರಗಳೇ ಪ್ರಧಾನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಪುರುಷ ಹೇರಿದ ಮೌಢ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಹೊಸ ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಇದ್ದಾಳೆ. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗೌಡ್ತಿ ಬಸಣ್ಣನನ್ನು ಕೂಡಿದ್ದು, ನಾಯೀಕತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾರಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಾವ್ಕಾರನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸಿರಿಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಿಗೆಯು ತನ್ನ ಗಂಡ ಅಪ್ಪಣ್ಣನಿಂದ ಅತ್ಯಪ್ಪಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಳಿಂಗನನ್ನು ಸೇರಿದ್ದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಡಾಯದ ಒಳದನಿಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಪುರುಷಾಧಿಕಾರದ ಭ್ರಮೆ ಮತ್ತು ಪೊಳ್ಳು

ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧ ದನಿಯೆತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಅನನ್ಯತೆ, ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಿಜವಾದ ಉತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯು ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಸುತ್ತ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಹೇರಿದ ಮೌಢ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಹೊಸದಾದ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇದಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿಯ ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯು ಇವೆರಡೂ ಜಗತ್ತಿನ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಜನಪದರು ಭೂಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದೈವಿಕ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ತಾಯ್ತನದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮುಖ್ಯ ಗುಣವೆಂದರೆ ಅದು ಪೋಷಿಸುವ ಗುಣ. ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರಮದ ಪ್ರತೀಕ. ಹೆಣ್ಣು ತಾಯ್ತನಕ್ಕಾಗಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡುವುದನ್ನು ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಅನೈತಿಕ, ಬಾಹಿರ, ಅಕ್ರಮ ಎಂಬ ನಿಯಮಗಳು ರೂಪಿತಗೊಂಡಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಪುರುಷನ ನಿರೂಪಣೆಗಳಲ್ಲಿ. ಪುರುಷನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು, ಫಲವತ್ತತೆ ಮತ್ತು ತಾಯ್ತನ ಇವುಗಳು ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮುಖದ ಎರಡು ನಾಣ್ಯಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಹೆಣ್ಣೆಂದರೆ ಬರೀ ದೇಹವಲ್ಲ, ಅವಳಿಗೂ ಒಂದು ಮನಸ್ಸಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಾದವರು ಸಹ ಋತುಸ್ವಾವ, ಮುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಇಡೀ ನಮ್ಮ ಜೈವಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಂತಿರುವುದು. ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಅಪಾಯಕಾರಿ ನಿಲುವುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನಳು ಮತ್ತು ಸರಿಸಮಾನಳು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ ಬೆಸೆದಿರುವ ವಿಶೇಷ ಚೈತನ್ಯಗಳು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕುರುಹು. ಹೆಣ್ಣು ನಿರಂತರತೆ, ಸಮೃದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯ ಸಂಕೇತ. ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಿಂಗಿ, ಗೌಡ್ಡಿ, ಶಾರಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಚೆನ್ನಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನ ಬದುಕು ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲು ಸ್ತ್ರೀಯ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ನೈತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಅಧೀನ ಮತ್ತು ಪರಕೀಯತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಸಮಾನ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾಪನೆಯೂ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅನೈತಿಕತೆಗಿಂತ ಬದುಕು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಅಧೀನತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನತೆಗಿಂತ

ಸಮಾನತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಕಂಬಾರ ಚಂದ್ರಶೇಖರ, (1972), ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ.
2. ಕಂಬಾರ ಚಂದ್ರಶೇಖರ, (1980), ನಾಯೀಕತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ.
3. ಕಂಬಾರ ಚಂದ್ರಶೇಖರ, (1975), ಜೈಸಿದ ನಾಯಕ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ.
4. ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಕೀರ್ತಿನಾಥ, (2012), ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಟಕಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ.
5. ಪಾನಬುಡೆ ಸುಖದೇವ ಎಂ., (2007), ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳು, ಧಾರವಾಡ: ಸೋನಾಶಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
6. ಮಲಶೆಟ್ಟಿ ಬಸವರಾಜ, (2006), ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು, ಬೆಂಗಳೂರು: ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್.
7. ಕಲ್ಲುಡಿ ಬಸವರಾಜ (ಸಂ), (2012), ಕಂಬಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆ ಬೆಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.